

Prepared by:

Dr. Rodel G. Maghirang
University Researcher
Ms. Gloria S. Rodulfo
Agricultural Technician II
Vegetable Crops Division
Institute of Plant Breeding
College of Agriculture
University of the Philippines Los Baños
College 4031 Laguna
Tel.No. (049) 536-2298; 536-3304; 536-2697
Fax No. (049) 536-3438

Editorial/Production Staff:

Josefina L. Acedera
Commodity Specialist, CRD-PCARRD
Ma. Gracia N. Payawal
Nelia B. Laroza
Elisa G. Cleto
Administrative Staff, CRD-PCARRD
Ruel S. Pagcaliwagan
Editor, ACD-PCARRD
Simeon R. Manahan
Lay-out Artist, ACD-PCARRD

For more Information, please contact:

The Executive Director
PCARRD, Los Baños 4030 Laguna
Tel. Nos. (049) 536-0014 to 15; 536-0017 to 20; 536-0024
Fax Nos. (049) 536-0016; 536-0132
Email: pcarrd@ultra.pcarrd.dost.gov.ph

Cost and Return Analysis Per Hectare

ITEMS	AMOUNT (P)
I. VARIABLE COSTS	115, 270
A. Labor (P150/MD)	
Plowing	1, 500
Harrowing (2x)	1, 000
Bedding	1, 500
Manure application	1, 000
Planting (2MD)	300
Mulching w/ rice straw (8 MD)	1, 200
Fertilization; basal (2MD) and side-dress (12 MD)	2, 100
Irrigation (40 MD)	6, 000
Trellising (60MD)	9, 000
Vine training, pruning (30 MD)	4, 500
Weeding (20 MD)	3, 000
Spraying (30 MD)	4, 500
Harvesting (50 MD)	7, 500
Miscellaneous (20 MD)	3, 000
Sub-total	46, 100
B. Materials	
Seeds (3 kg/ha)	10, 500
Animal manure (5 t)	5, 000
Fertilizers	
14-14-14 (5 bags)	1, 750
46-0-0 (8 bags)	3, 720
0-0-60 (2 bags)	1, 200
Trellis	
Ipil-ipil posts (1,200 pcs)	12, 000
GI wire (300 kg); 4 uses	12, 000
Abaca Twine (200 rolls)	8, 000
Pesticides	5, 000
Fuel and oil	5, 000
Miscellaneous	5, 000
Sub-total	69, 170
II. Fixed Costs	20, 563
Land Rental	7, 500
Depreciation	
5 pcs. scythe (2 yrs)	63
5 pcs. hoe (3 yrs)	125
3 pcs. shovel (3 yrs)	75
2 knapsack sprayers (5 yrs)	800
Interests on loans at 20% int. p.a.	12, 000
TOTAL COSTS	135, 833
GROSS INCOME*	150, 000-225,000
NET INCOME	14,167-89,167

**Giya sa Pagtanum ug
AMPALAYA**

Hinubad-binisaya sa:

Regional Agriculture and Fishery Information Division (RAFID)
Department of Agriculture - Regional Field Unit 13
Caraga Region

Tinubdan:

Vegetable Crops Division
Institute of Plant Breeding, College of Agriculture
University of the Philippines - Los Baños
College, 4031 Laguna
PCARRD, Los Baños, Laguna

Pasiuna

Ang ampalaya nahilinya sa pamilya nga Cucurbitaceae. Naila usab kini nga paria (Ilocano, Indonesia); palia (Bisaya); peria (Malaysia); ug balsam pear o bitter gourd (English).

Taas kini sa bitamina ug maayong kuhaan sa mineral nga iron ug calcium. Ang bunga, talbos, ug bulak niini pwedeng utanon. Nailhan usab kini nga makaayo sa sakit nga diabetes, arthritis, rheumatism, asthma, warts, abscesses, ug ulcer.

Statistika sa Produksyon

Ang tibu-ok nga bulyom sa produksyon niadtong tuig sa 1997 mikabat ug 43, 043 tonelada kung dis-a ang Rehiyon II ug IV ang pinakataas ug ani. Adunay duha (2) ka klase nga kasagarang ginatanum: ang Sta. Rita ug ang pinakbet. Mailhan ang Sta. Rita sa iyang taas, dark green nga kolor samtang ang pinakbet mubo ug gamay lamang. Ang luspodon ug puti nga klase nga sikat sa ubang nasud sa Southeast Asia dili maayo nga patubu-on sulod sa atong nasud.

Pagdumala sa Produksyon

Klase	Maturity	Remarks
Sta. Rita (strains)	70-75 diyas	OP
Makiling	65-70 diyas	OP
Sta. Isabel	70-75 diyas	OP
Jade Star (A, L, XL)	60-70 diyas	F1 hybrid
Mayon	65-70 diyas	F1 hybrid
Million Green	65-75 diyas	F1 hybrid

Ang Klima ug Yuta nga Panginahanglan

Mutubo ug maayo ang ampalaya sa mga lugar nga mubo ug elebesyon apan pwede usab sa kasagaran nga elebesyon. Pwede ra nga bisan-unsang klase sa yuta, apan mas maayo kung sandy loam. Dapat adunay pH nga 5.5 - 6.5 ang yuta nga pagatamnan.

Pagprepara sa Yuta

I-prepara ang yuta pinaagi sa sa pag-daro. Paghimo ug mga bungtod nga adunay 3 m kalayu-on sa uban. Pagbutang ug 5 t/ha nga tae sa hayop o organikong abono duha (2) ka semana bag-o magtanum.

Pagtanum

Pwedeng itanum diretso o ipasemilya una ang ampalaya. Ang usa (1) ka ektarya nga lugar magkinahanglan ug 2-3 kg nga liso. Bu-aka ang putos sa liso para makasuyop kini ug tubig. Ihumol ang liso ug usa ka gabii o put-son sa panapton nga basa dayon itanum. Sa pagtanum, butangi ug espasyo nga 3 m matag linya ug 30 cm kada puno. Kung nagpasemilya, pagbutang lamang ug usa ka liso sa kada buho.

Pagbutang sa Abono

Sa pagtanum, pagbutang ug complete fertilizer (14-14-14) sa sukod nga 15-20 g kada puno. Sa panahon sa ting-init, pagbutang sa kilid-kilid ug 10-20 g/puno nga urea (46-0-0) ug muriate of potash (0-0-60) kausa sa usa ka bulan. Kung sa panahon sa ting-ulan, pagbutang sa kilid-kilid ug 5-10 g/puno nga urea ug muriate of potash matag duha ka semana.

Pag-atiman

Mutubo ug maayo ang ampalaya kung kini adunay katayanan. Paggamit ug kawayan o ipil-ipil nga poste sa kalagyu-on nga 3m x 3m. Bugkuti dayon kini ug GI wire ug abaca o nylon nga pisi sa matag atbang.

Ipasubay ang nagsugod na ug katay nga ampalaya sa gihimo nga katayanan. Pwedeng panangtangan na ang mga naglahi nga udlot ug tanan mga babae nga bulak sa ubos sa katayanan.

Pagdumala sa Sakit

Insekto/Sakit	Angay Buhaton
Aphids	Pag-spray ug duga sa sili o kaha sabon didto sa apektado nga dapit.
Cucurbit beetle	Pahiri ug abo; spay-hi ug carbamates
Cutworm	Spray-hi ug duga sa sili o kaha Bacillus thuringiensis
Leaf folders	Pangaha-a ang apektado nga mga dahon
Fruit fly	Put-sa ug plastic ang bunga
Bacterial wilt	Hinlu-i ang lugar; paglikay sa
Downy mildew	Panguha-a ang apektado nga sagbot o dahon; pag-spray ug mancozeb, acrobat; paggamit ug compost tea
Little leaf 'Namamarko'	Paghinlo sa lugar; crop rotation crop rotation; paggamit ug Borax

Pag-Ani

Anihon kung ang bunga misinaw na ug miabot na sa hustong kadaku-on. Mga 15-20 ka adlaw gikan sa pollination o 60-95 days gikan sa pagtanum. Ang pag-harvest mahimong paduyonon ngadto sa 2-3 ka bulan.

Postharvest

Ilahi-lahi ang mga bunga sigun sa kadaku-on ug kalidad. Panguha-a ang mga daot nga bunga. Iputos sa plastic o kaha ibutang sa kawayan nga kahon nga gibanigan ug newspaper o dahon. Sa ingon ani nga kondisyon, pwedeng mahipos ang mga bunga sulod sa 2-3 ka adlaw.